

SAKSBEHANDLER
Cathrine Skredderstuen
Lars Erik Eibak Bru

VÅR REF.
21/02328-3

DERES REF.
20/07282-31

VÅR DATO
29.09.2021

DERES DATO

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Vestfold og Telemark fylkeskommune
Postboks 2844
3702 SKIEN

Klageavgjørelse - Sem nedre - gnr. 121 bnr. 1 i Skien kommune - Statsbudsjettet 2021 kap 1429 post 71

Vi viser til Vestfold og Telemark fylkeskommunes brev av 20. april d.å. med oversendelse av klage fra eier Håkon Nedberg av 12. april d.å. over fylkeskommunens avslag i vedtak av 23. mars d.å. om tilskudd over statsbudsjettet 2021 kap 1429 post 71 til den fredete hovedbygningen på Sem nedre, gnr. 121 bnr. 1 i Skien kommune. Vi viser også til senere e-postutveksling med fylkeskommunen og eier med supplerende opplysninger i saken.

Riksantikvaren beklager lang saksbehandlingstid.

Vedtak

Riksantikvaren finner ikke grunnlag for å endre Vestfold og Telemark fylkeskommunes vedtak av 23. mars 2021. Klagen gis ikke medhold.

Bakgrunn

Fylkeskommunen mottok 13. november 2019 søknad fra eier om tilskudd til Sem nedre for tilskuddsåret 2020. Ved fylkeskommunens vedtak av 23. mars 2020 ble søknaden avslått av prioriteringsmessige årsaker da de omsøkte tiltakene ikke ble vurdert som prekære for byggets tilstand. Det ble presisert at trappen fra første til andre etasje er et av få opprinnelige elementer som er igjen i interiøret i hovedbygningen og derfor må søkes bevart. Utskifting av nyere vinduer ble vurdert som ikke prekært, men det ble uttalt at en tilbakeføring av disse ville kunne vurderes senere. Det samme gjaldt istandsetting/restaurering av ytterdør og av brannmur i salen i andre etasje. Det ble videre presisert at tiltak i form av rør i pipene og elektrisk anlegg ble vurdert som oppgraderinger, noe det ikke gis tilskudd til.

For tiltak mot husbukk ble det uttalt at disse først trenger en grundigere avklaring, samt kontroll fra fagkyndig personell med eventuelle anbefalte tiltak. Fylkeskommunen uttalte at man imøteså en videre dialog med eier og en evt. påfølgende søknad med kostnadsoverslag for både dette tiltaket, istandsetting/restaurering av trapp fra første til andre etasje, ytterdør og brannmur i salen i andre etasje, samt øvrige tiltak.

19. og 25. mars 2020 mottok fylkeskommunen klage på avslagsvedtaket fra eier. Det ble deretter avtalt og gjennomført en felles befarings og møte mellom fylkeskommunen og eier 5. mai 2020 hvor alle omsøkte tiltak ble gjennomgått. På bakgrunn av dette utarbeidet fylkeskommunen en rapport datert 6. mai 2020 med en detaljert oversikt/beskrivelse og framdriftsplan for alle nødvendige tiltak. I rapporten står det avslutningsvis følgende, sitat: *«Den regionale kulturminneforvaltningen ser med dette at klagenes oversendt 19.03.2020 og 25.03.2020 vedrørende avslag om tilskudd og avslag om dispensasjon nå ser ut til å være løst. Disse sakene vil derfor lukkes hos oss.»*

Etter oppfordring og hjelp fra fylkeskommunen ble det i etterkant av befarings/møtet levert inn en ny tilskuddssøknad med kostnadsoverslag for å gjennomføre et forprosjekt i trapperommet med fargeundersøkelse og istandsetting av lås i ytterdør samt et forprosjekt for å vurdere hvordan trappen kunne istandsettes på best mulig måte. I mai 2020 vedtok fylkeskommunen å gi et tilskudd på kr 45 000,- til dette arbeidet. Status er at låsen er ferdig istandsatt, men ikke satt inn i ytterdør, at fargeundersøkelsen er gjennomført, mens forprosjekt på trapp avventer håndverker.

For tilskuddsåret 2021 mottok fylkeskommunen 1. november 2020 søknad fra eier om tilskudd til hva som ble forstått å være istandsetting av dører lagret på låven og tenkt plassert i andre etasje i hovedbygningen. Søknaden manglet både kostnadsoverslag og utfylt søknadsskjema. Fylkeskommunen tok likevel søknaden til behandling og etterlyste et kostnadsoverslag. Nærmere kontakt med eier viste at det ikke var innhentet noe kostnadsoverslag på istandsetting av dørene. Ved fylkeskommunens vedtak av 23. mars d.å. ble tilskuddssøknaden avslått med begrunnelse i manglende kostnadsoverslag for det omsøkte tiltaket. Det ble presisert at fylkeskommunen ønsket å fortsette dialogen og at en ny søknad ville kunne behandles med alle nødvendige dokumenter på plass. Det ble videre pekt på at fylkeskommunen grunnet covid-situasjonen for tiden ikke hadde anledning til å dra på befarings, men at man med smittesituasjonen mer under kontroll håpet å få gjennomført en befarings angående trappegangen. Det ble videre uttalt at dersom det var ønske eller behov for å sette inn

midlertidige dører i andre etasje, ville fylkeskommunen gjerne motta en dispensasjonssøknad for dette.

Nærmere om klagen

Klager viser til at søknaden av 1. november 2020 om tilskudd til istandsetting av den fredete hovedbygningen på Sem nedre ikke er begrenset til istandsetting av dører tenkt plassert i andre etasje, slik fylkeskommunen har lagt til grunn, men gjelder *samtlig*e opplistede istandsettingstiltak som nevnes i rapporten av 6. mai 2020 fra felles befaring/møte 5. mai 2020. Det anføres at det tidligere er levert kostnadsoverslag for disse tiltakene, som derfor kan gjennomføres etter avtale med kulturmiljøforvaltningen med hensyn til framdrift, utførelse og kostnad.

Klager er spørrende til fylkeskommunens fokus på istandsetting av dører som er tenkt satt inn i andre etasje, men peker isteden på alle de øvrige punktene i den planlagte istandsettingen av hovedbygningen. Klager la den prioriterte rapporten av 6. mai 2020 til grunn for søknaden om tilskudd for 2021, for å være sikker på å få tilskudd som allerede var lovet.

Klager viser til fylkeskommunens behandling av klagen over avslaget på tilskudd for 2020 og at det på bakgrunn av disse ble gjennomført en felles befaring 5. mai 2020 der hele gårdstunet ble befart. Den ovenfor siterte avslutningen på rapporten av 6. mai 2020, forstås av klager som at klagen førte fram og ble tatt til følge både når det gjaldt tilskudd og dispensasjon. I motsatt fall skulle klagen ha vært oversendt Riksantikvaren til klagebehandling, hvilket ikke ble gjort.

Klager hevder at det er lagt fram pristilbud og annen dokumentasjon for *samtlig*e tiltak som nevnes i befarringsrapporten av 6. mai 2020, bortsett fra for de tiltakene som klager skal utføre selv, samt for istandsetting av dørene som er lagret på låven og som fylkeskommunen har tenkt skal settes inn i andre etasje i hovedbygningen. Fra klagers side er det foreløpig ikke aktuelt å sette disse dørene inn i hovedbygningen, da det er usikkert om de har stått der opprinnelig, og da de heller ikke passer inn i eksisterende døråpninger.

Klager viser ellers til utfordringer i kommunikasjonen med fylkeskommunen, spesielt til ulike oppfatninger når det gjelder hvilke tiltak i det pågående istandsettingsprosjektet på hovedbygningen som bør prioriteres. Klager viser til at gården ble kjøpt for omtrent tre år siden, og at familien med tre barn har en vanskelig bosituasjon. Det haster med å kunne ta i bruk soverommene i andre etasje, hvilket ikke lar seg gjøre fordi trappen er helt nedslitt i inntrinnene og derfor livsfarlig å bruke. Videre har rotter gnagd på trappen og dermed skadet den ytterligere.

Klager viser til at eiendommen var omfattet av prosjektet Fredningsgjennomgangen i 2012, og at det tinglyste presiseringsdokumentet som ble utarbeidet i denne forbindelse klargjør omfanget og innholdet i fredningsvedtaket, og også gir klare retningslinjer for hvordan den fredete eiendommen skal forvaltes. Det er presisert at formålet med fredningen av interiøret i hovedbygningen er å, sitat: "*bevare rominndeling, konstruksjon, bygningsdeler og overflater i de deler av interiøret som er kulturhistorisk interessante. Av kulturhistorisk verdi kan nevne entreen innenfor hovedinngangen med original/eldre trapp med innebygget kott, med synlige tømmervegger og takbjelker. Fast inventar skal bevares som en integrert del av interiøret*". Det vises videre til at det i Fredningsgjennomgangen ble presisert på generelt grunnlag at endringer som er foretatt etter at kulturminnet ble fredet, ikke inngår i fredningen og at tiltak som kun berører slike endringer ikke er dispensasjonspliktige. Sem nedre ble fredet i 1923. Klager påpeker at fylkeskommunens forvaltning må gjenspeile Fredningsgjennomgangen og presiseringsdokumentet. Det presiserte fredningsformålet peker på 1700-tallets kulturhistorie som de sentrale verneverdiene for Sem nedre, ikke alle endringene som har blitt foretatt på 1940-50-60-70 og 2010-tallet. Videre må hensynet til eiers bruksbehov veies opp mot hensynet til bevaring av hovedbygningen, og behovet for en funksjonell trapp må veie tyngst.

Fylkeskommunens vurdering

Etter fylkeskommunens vurdering viser klagen at det har funnet sted en misforståelse i kommunikasjonen mellom fylkeskommunen og eier: Eier har med søknaden mottatt av fylkeskommunen 1. november 2020 ønsket ikke bare å søke tilskudd til istandsetting av dører tenkt innsatt i andre etasje i hovedbygningen, men til samtlige tiltak som nevnes i rapporten fra befaringen/møtet 5. mai 2020. Fylkeskommunen ser at søknaden ikke burde ha vært tatt til behandling fordi den var så mangelfull, men påpeker at dette ble gjort i et forsøk på å hjelpe eier videre slik at andre etasje i hovedbygningen på Sem nedre kunne bli tatt i bruk.

Eier synes å tro at når klagen i 2020 ble lukket, ble det samtidig innvilget tilskudd til alle omsøkte tiltak. Dette har fylkeskommunen ikke gitt uttrykk for, hverken muntlig eller skriftlig. Det er nevnt eksplisitt i både e-post og i den omtalte rapporten at det må søkes om tilskudd til hvert enkelt tiltak.

I en supplerende e-postutveksling mellom fylkeskommunen, klager og Riksantikvaren etter klageoversendelsen, fastholder fylkeskommunen at tilskuddssøknaden for 2021 må anses som svært mangelfull. Det fastholdes at fylkeskommunen ikke har mottatt kostnadsoverslag på istandsetting av de omtalte dørene. Fylkeskommunen har mottatt kostnadsoverslag på

blikkenslagerarbeid på pipebeslag samt på istandsetting av piper, men disse kostnadsoverslagene er dels ikke komplette, dels har eier gitt uttrykk for at det ønskes montert rør i pipa, noe fylkeskommunen har informert om at det ikke er anledning til å søke tilskudd til. Det foreligger kostnadsoverslag for istandsetting av lås i hovedinngangsdør og fargeundersøkelse av trapperom. Begge disse tiltakene er det gitt tilskudd til. Videre foreligger det kostnadsoverslag for flere tiltak, men her er beskrivelsen av arbeidet som skal utføres mangelfull, i tillegg til at håndverker som er tenkt å utføre arbeidene ikke oppfyller kompetansekravene. Flere av disse tiltakene vurderes også som nyere installasjoner/ oppgraderinger som ikke er berettiget til tilskudd.

Fylkeskommunen viser videre til at det er gitt tilskudd til prosjekt i trapperom samt til et forprosjekt for istandsetting av trapp fra første til andre etasje i hovedbygningen.

Fylkeskommunen opplyser om at man, etter at avslaget på søknad om tilskudd for 2021 var utsendt, på bakgrunn av en e-post fra eier ble klar over at søknaden var mer omfattende enn hva fylkeskommunen hadde lagt til grunn ved sin behandling av saken. Eier fikk derfor tilbud om en ny søknadsbehandling, men valgte isteden å påklage vedtaket.

Fylkeskommunen påpeker at man er bundet av konkurransehensyn og derfor ikke har anledning til å foreslå konkrete håndverkere. Eier har flere ganger blitt informert om kompetansekravene for håndverkere som skal utføre antikvarisk istandsetting, og at eier selv må undersøke om aktuelle håndverkere tilfredsstillende disse kravene.

Klager har kommentert de supplerende opplysningene fra fylkeskommunen, og fastholder at den innsendte tilskuddssøknaden for 2021 ikke er mangelfull. Det framkommer videre av klagers kommentarer at det forventes at fylkeskommunen skal ha en aktiv rolle når det gjelder å velge ut håndverkere til de ulike delprosjektene i det pågående istandsettingsarbeidet på hovedbygningen.

Riksantikvarens vurdering

I et omfattende istandsettingsprosjekt som det pågående arbeidet på hovedbygningen på Sem nedre, med mange ulike aspekter og delprosjekter, vil det være mange og uensartede kommunikasjonslinjer mellom eier og fylkeskommunen som regional kulturmiljømyndighet; deler av denne kommunikasjonen vil være nedfelt i brev, notater, referater m.v., men i tillegg vil det være mye uformell kontakt i form av telefoner, befaringer, møter osv. som ikke nødvendigvis reflekteres fyllestgjørende i det skriftlige materialet.

For Riksantikvaren har det vært utfordrende å få dannet et helhetlig og dekkende bilde av kommunikasjonen mellom eier og fylkeskommunen ut fra sakens dokumenter og innhentet tilleggsinformasjon, men det framstår likevel som rimelig klart at fylkeskommunen og eier/klager har hatt ulike oppfatninger bl.a. om hva det er oppnådd enighet om og hva som kan forventes av partene når det gjelder oppfølging og framdrift i prosjektet.

Fylkeskommunens tilskudds- og dispensasjonsvedtak for 2020 ble påklaget av eier. Disse klagen ble ikke oversendt Riksantikvaren som klageorgan. Isteden ble det gjennomført en felles befarings og møte mellom fylkeskommunen og eier hvor alle ønskede tiltak ble gjennomgått. Befaringen resulterte i en rapport utarbeidet av fylkeskommunen, med en forutsetningsvis omforent oversikt og framdriftsplan for alle nødvendige tiltak. Rapporten, datert 6. mai 2020, avsluttes som følger, sitat: *«Den regionale kulturminneforvaltningen ser med dette at klagen oversendt 19.03.2020 og 25.03.2020 vedrørende avslag om tilskudd og avslag om dispensasjon nå ser ut til å være løst. Disse sakene vil derfor lukkes hos oss.»* Det framkommer i tillegg eksplisitt i rapportens omtale av hvert enkelt tiltak at det må søkes om tilskudd til gjennomføring.

Riksantikvaren er ikke enig med klager i at den ovenfor siterte formuleringen i rapporten av 6. mai 2020, må forstås som at klagen ble tatt til følge av fylkeskommunen. Etter vår vurdering framgår det både av den siterte teksten i seg selv og av sammenhengen den inngår i at hensikten med rapporten var å gi et omforent felles grunnlag for videre samarbeid mellom partene om istandsetting av hovedbygningen på Sem nedre, samt at fylkeskommunens forståelse var at denne enigheten innebar at behandlingen av de da aktuelle klagen kunne avsluttes. Dersom klager ikke var enig i denne forståelsen, måtte det forventes at han reagerte eksplisitt, f.eks. i form av en skriftlig henvendelse til fylkeskommunen, innen rimelig tid etter at rapporten var oversendt. Vi har ikke mottatt dokumentasjon for at dette ble gjort. Vi slutter oss til fylkeskommunens vurdering av at klagesaken for tilskuddsåret 2020 må anses som avsluttet.

I klagen som nå behandles påpekes det at søknaden om tilskudd for 2021 var ment å gjelde samtlige tiltak som omtales i rapporten av 6. mai 2020. Etter Riksantikvarens vurdering innebærer dette at heller ikke klager kan ha forstått rapporten som en endelig avklaring og godkjenning av alle tiltak som omtales der. I så fall ville det ikke vært behov for noen ny søknadsrunde.

Det framgår klart av ordlyden i eiers søknad om tilskudd for budsjettåret 2021 at den omfatter samtlige tiltak som omtales i rapporten av 6. mai 2020. Etter vår vurdering må det skyldes en beklagelig feillesning/misforståelse at søknaden ble forstått å kun omfatte istandsetting av dører tenkt plassert i andre etasje i hovedbygningen. I klagen påpekes det at dette tiltaket fra eiers side verken er prioritert eller aktuelt nå, da det er usikkert om de aktuelle dørene har stått i hovedbygningen opprinnelig, og at de heller ikke passer inn i eksisterende døråpninger. Fylkeskommunens avslag på å gi tilskudd til dette tiltaket var begrunnet i manglende kostnadsoverslag. Vår forståelse er at også klager er enig i at det mangler kostnadsoverslag for dette spesifikke tiltaket.

Når det gjelder de øvrige tiltakene som omhandles i rapporten av 6. mai 2020 og som tilskuddssøknaden for 2021 viser til, har klager og fylkeskommunen ulike oppfatninger når det gjelder om kravet til dokumentasjon og kostnadsoverslag for ønsket utført arbeid er oppfylt. Riksantikvaren slutter seg til fylkeskommunens gjennomgang og påpekning av mangler og suppleringsbehov i innsendt dokumentasjon og kostnadsoverslag for de enkelte tiltakene. Som fylkeskommunen selv uttaler i sin kommentar til saksforløpet, burde disse manglene ha medført at søknaden ble returnert med forespørsel om tilleggsinformasjon fra eier. Isteden ble saken ferdigbehandlet ut fra en misforståelse om at tilskuddssøknaden kun gjaldt istandsetting av dører tenkt plassert i hovedbygningens andre etasje. Dette framstår som beklagelig og kritikkverdig fra fylkeskommunens side.

I klagen er det et særlig fokus på behovet for istandsetting av trappen fra første til andre etasje i hovedbygningen som en forutsetning for at eierfamilien skal kunne ta i bruk andre etasje, bl.a. til soverom for barna. Klager viser også til at det av presiseringsdokumentet for eiendommen som ble utarbeidet som del av prosjektet Fredningsgjennomgangen, framgår at det er 1700-tallets kulturhistorie som utgjør de sentrale verneverdiene for gården, og at når det gjelder interiøret i hovedbygningen er det entreen/trapperommet med den originale trappen som anses som særlig verdifulle i denne sammenheng. Fylkeskommunen påpeker at det allerede er gitt tilskudd til og gjennomført prosjekt i trapperom, samt til et forprosjekt for istandsetting av trappen. Forprosjektet for istandsetting av trappen er imidlertid stilt i bero i påvente av at eier engasjerer håndverkere som tilfredsstillende kompetansekrav.

Riksantikvaren slutter seg til fylkeskommunens status-beskrivelse når det gjelder delprosjekt for istandsetting av trapperom og trapp i hovedbygningen. Ut fra klagen kan det virke som eier anser at fylkeskommunen skal ha en aktiv rolle når det gjelder å velge ut hvilke håndverkere som skal utføre istandsettingsarbeidene og også styre/ha overoppsyn med hvordan arbeidene

gjennomføres. En slik forståelse må bero på en misforståelse. Som fylkeskommunen selv påpeker er dens rolle begrenset til å presisere hvilke kompetansekrav som gjelder for håndverkere som skal utføre antikvarisk istandsetting. Det er eier som selv må ta initiativ og sørge for å engasjere håndverkere som tilfredsstiller disse kravene, samt å følge opp at avtalte arbeider utføres som planlagt/forutsatt.

Konklusjon

Etter en helhetlig gjennomgang av saken kan ikke Riksantikvaren se at klagen gir grunnlag for å endre eller oppheve fylkeskommunens vedtak om å gi avslag på søknaden om tilskudd til istandsetting av hovedbygningen på Sem nedre i Skien for tilskuddsåret 2021. Klagen tas ikke til følge.

Vi ser at det er mye arbeid som gjenstår før istandsettingen av hovedbygningen er fullført. Vi vil derfor sterkt oppfordre både klager/eier og fylkeskommunen til å få kommunikasjonen seg imellom inn på et bedre, mer konstruktivt og framtidsrettet spor. En bedret kommunikasjon vil bidra til å sikre framdrift og smidig realisering av de gjenværende delprosjektene.

Riksantikvarens klageavgjørelse er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd første punktum.

Vennlig hilsen

Anne-Judith Munthe-Kaas
seksjonssjef

Lars Erik Eibak Bru

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift